

Lípy velkolisté

objekt č. 08 | Komenského náměstí

Nacházíte se na Komenského náměstí, které se v 19. století nazývalo Eliščino. Když se rozhlédnete, spatříte velké množství vzdělávacích institucí jako Lékařskou fakultu a Fakultu sociálních studií Masarykovy univerzity či naproti stojící Janáčkovu akademii muzických umění. Před budovou Lékařské fakulty stojí pomník Tomáše Garrigue Masaryka, který byl odhalen u příležitosti 150. výročí jeho narození.

A teď již ke stromům.

Lípu velkolistou většina lidí zaměňuje s lípou srdčitou neboli malolistou, přestože existuje více znaků, podle kterých je možné tyto dva druhy rozlišit. Asi nejlépe to lze poznat podle listů – lípa srdčitá má na spodní straně listů v úžlabí velkých žilek rezavé svazečky chloupků, zatímco lípa velkolistá má chloupky bílé. Význačná je i samotná velikost listů – u lípy velkolisté dosahuje až 15 cm, list druhého druhu jen 4,5 až 9 cm. Oba druhy mohou dorůst více méně podobné výšky, ale můžete je zkusit rozlišit i podle struktury koruny. Až ve městě narazíte na jiné lípy, ověřte si, o jaký druh se jedná, právě podle uvedených znaků.

Ve městech se také často vysazuje i kříženec obou druhů, *Tilia x europaea*, která má přechodné znaky mezi lípou velkolistou a malolistou. Pokud nemá list na rubové straně rezavé chloupky, ale bílé, avšak není tak velký jako list lípy velkolisté, narazili jste pravděpodobně na lípu evropskou.

Všechny tyto druhy se mohou lišit ve svých nárocích na stanoviště. Například lípa velkolistá vyžaduje více světla než jiné lípy. Všechny poměrně dobře snáší přesazování a seřezávání, ale nejsou odolné vůči zasolování půdy.

Květy lípy velkolisté jsou stejně vhodné pro přípravu čajů jako květy lípy malolisté, která kvete až o dva týdny později. Lípa se může stát celoročním zdrojem potravy: mladé lístky na salát, jarní míza a květy na výrobu nápojů, starší listy jako zahušťovadlo, z pomletých květů a nezralých plodů se vyrábí pasta, která chutná jako čokoláda a ze zralých plodů se dá vyrobit káva.

Naši předkové pod košatými korunami lip obětovali svým pohanským bohům, scházeli se zde k veselým slavnostem i při vážných shromážděních.

J. Kollár přijal lípu za symbol slovanské vzájemnosti. Píše o ní:

„Shodujeť se lípa naskrze s povahou slovanskou: jesti družná a nejraději se tulí k lidským příbytkům ... jest snášenlivá a pohostinná, poskytuje i cizákovi útulek pod zeleným krovem svým ... mívá útrpnost s churavým nešťastníkem a podává mu léčivého květu ... A tak vším, což jejího jest, hledí lípa prospívati lidstvu.“